

VENDAĞI: “KERKÜK’ÜN ETRAFININ YÜZDE 40’I İŞİD’İN ELİNDE”

Kahtan VENDAĞI

Kahtan Vendavi, 1975 yılında Kerkük’te doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kerkük’te tamamladı. El-Kalem Üniversitesi İşletme bölümünde eğitimine devam etmektedir. 2003 yılından itibaren ITC’nin gençlik komisyonlarında çalışmaya başladı. 2003 yılında Irak Türkmen Öğrenci ve Gençlik Birliğinde Kerkük kolu üyesi seçildi. Birliğin yönetim üyesi ve başkan yardımcılığına kadar yükseldi. 2007 yılında yapılan 5. Genel Türkmen Kongresinde gençlik temsilcisi olarak Irak Türkmen Meclisi üyeliğine alındı. 2011 yılında Türkmeneli Gençler ve Öğrenci Birliğinin 6. genel kongresinde birliğin Genel Sekreterliği görevini üstlendi. Kerkük ve çevresinde öğrenci ve gençlik hakları konularında çalışan Vendavi, 2011 yılı içinde Kerkük Sürekli Eğitim Merkezi Başkanlığı görevine getirildi. 11 yıldır Öğrenci Birliğinde görev yapan Vendavi, 4 yıldır ITC’de Merkez Yürütme Kurulu üyeliği yapmaktadır.

ORSAM: Kısaca kendinizden bahseder misiniz?

Kahtan Vendavi: Kerkük'teki Sürekli Eğitim Merkezinin Başkanıyım. Türkmeneli Öğrenci ve Gençler Birliği'nin Genel Sekreteriyim. 11 yıldır öğrenci birliğinde görev yapmaktayım. 4 yıldır Irak Türkmen Cephesi'nde Merkez Karar Yürütme Kurulu üyeliği görevini yürütmekteyim. Irak Türkmen Meclisinde gençleri temsilen 4 yıl görev yaptım.

Sürekli Eğitim Merkezi'nin çalışmalarından bize kısaca bahseder misiniz?

Sürekli Eğitim Merkezi olarak öncelikli olarak odaklandığımız husus Türkmen eğitimidir. Sürekli Eğitim Merkezi Türkmeneli Vakfı'na bağlı bir merkezdir. 11 yıl önce Türkmen

okullarımız açıldı ve Merkezimiz de bizzat Türkmen eğitime hizmet için kuruldu. Özellikle öğretmenlerin seviyelerini yükseltmeleri ve öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için sürekli faaliyetler ve kurslar düzenliyoruz. Okul kitapları, müfredatları kısacası yazılı her materyal Türkmeneli Vakfı'nın Kerkük'te açtığı Fuzuli matbaasında basılmaktadır. Sürekli Eğitim Merkezi vasıtasıyla da okullara dağıtılmaktadır. Şimdiye kadar 5 bin civarında öğretmene farklı derslerde ve branşlarda kurs verdik. Bu kurslar devam etmektedir. Bunların içerisinde ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri bulunmaktadır. Aynı zamanda ilkokul altıncı sınıf öğrencileri için kurslar açıyoruz.

Sürekli Eğitim Merkezinin yeni çalışmaları, projeleri varmı?

Bu yıl 300 öğrencimiz lise üçüncü sınıfa geçecek. Bu öğrencilerimizi kurslarla, iyi eğitimle üniversitelerde iyi fakültelere yerleştirmek öncelikli hedeflerimizden biridir.

Öğretmenlerin durumundan bahseder misiniz?

Merkezimiz haftanın 5 günü öğretmenlerimize tahsis edilmiştir. Örneğin haftanın 3 günü ilkokul öğretmenlerimize farklı branşlarda kurs veriyoruz. Haftanın iki günü de ortaokul ve lise öğretmenlerine yine aynı şekilde eğitim vermekteyiz. Her sene, yıl boyunca farklı branşlarda çok sayıda öğretmen getirip bu öğretmenlere eğitim veriyoruz. Sürekli Eğitim Merkezi ya Türkiye'den Türk öğretmenleri Irak'a getirmekte ve ders verdirmekte ya da Türkiye'de eğitim fakültelerinde öğrenim görüp, okulunu bitiren Türkmen öğrenciler okullarımızda ders vermektedir.

Türkmen okullarında okuyan öğrenci sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tahminen 7 bin civarında esas okullarda öğrencimiz var. Esas dediğimiz okullarımızın

bütün kitapları Türkçe ve öğretmenleri Türkçe konuşan kişiler. Kısacası Türkçe eğitim veren okullarımızdır. Şumul okullarında ise eğitim dili Arapçadır, Türkçe seçmeli derstir. Bu okullarda da 50 bin civarında öğrencimiz bulunmaktadır. Toplam Irak içerisinde anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise esas ve şumul olmak üzere 140 bine yakın öğrencimiz Türkçe eğitim almaktadır.

Okulların sayısı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Okullarımızın ağırlığı Kerkük'te bulunmaktadır. Kerkük'te 70-75 civarında ilkokul, ortaokul ve lise esas okul vardır. Musul ve Telafer civarında 20'ye yakın okulumuz vardır. Amacımız yakın zamanda Türkmeneli'nin bütün bölgelerinde okullar açmaktır. Zaman içerisinde de bu planımızı gerçekleştireceğiz. Maalesef Irak'ta yaşanan gelişmeler, çatışmalar eğitim sistemini de olumsuz yönde etkiliyor. Ama biz Türkmen eğitimi için düşündüğümüz plan ve projelerimizi gerçekleştirmek için elimizden geleni yapacağız.

Esasi ve şumul okullarının hangisinde Türkmen öğrencilerin sayısı daha çoktur?

Şumul Türkmen öğrenci sayısı daha fazladır. Peki, Şumul öğrencilerin sayısı niye fazladır? Çünkü Türkmen ailelerin

Amacımız yakın zamanda Türkmeneli'nin bütün bölgelerinde okullar açmaktır. Zaman içerisinde de bu planımızı gerçekleştireceğiz.

farklı endişeleri bulunmaktadır. Örneğin çocukları sadece Türkçe eğitim gördükten sonra Arapça eğitim veren üniversitede ne yapacaklar, derslerini nasıl anlayacaklar gibi ailelerin bu tarz korkuları bulunmaktadır. Ama biz bu konuda da elimizden geleni yapıyoruz. Türkmen öğrenci sadece Türkçe okumuyor yanında Arapça da öğreniyor. Öğrenci liseyi bitirdikten sonra iki dili de başarılı bir şekilde öğrenmiş oluyor. Böylece üniversiteye gittiği zaman sıkıntı yaşamamış oluyor ve istediği fakültede eğitim görebiliyor. Öğrenciler üniversiteye gittikleri zaman tıp ve mühendislik fakültelerini seçtikleri zaman bu fakültelerde Arapçaya ihtiyaçları olmayacaktır. Bazı fakültelerde eğitim dili Arapçadır. Biz de bu noktada Sürekli Eğitim Merkezi olarak yoğun Arapça

kursları açıyoruz. Böylece öğrencilerimizin Arapçalarını da geliştirmelerine katkı sağlamış oluyoruz. Öğrencilerimiz ve aileleri esas okullarının faydalarını gelecekte görecekler. Çünkü şumul okullarında okuyan öğrenciler Türkçeyi çok iyi şekilde öğrenemiyorlar. Ama esas okulunda okuyanlar Türkçeyi çok iyi bir şekilde öğrenmiş oluyorlar.

Genel anlamda baktığımız zaman Türkmen öğrencilerin sayılarında geçtiğimiz yıllara göre bir düşüş var mı?

2009 yılında Sürekli Eğitim Merkezinin açılışı yapıldı. 2009 yılından günümüze kadar Türkmen öğrencilerin sayıları her yıl artmaktadır. Umuyoruz ki bu artışın devamı da gelecektir. Ama eğitim konusunda bizlerin iyi ve büyük bir desteğe ihti-

yacımız var. Şu an bize sadece Türkmeneli Vakfı destek oluyor. Devletten veya hükümetten destek almıyoruz. Öğretmenlerimiz sağ olsun bize en büyük desteği veriyorlar, öğrencilerimize en iyi şekilde eğitim vermeye çalışıyorlar. Sürekli Eğitim Merkezi olarak, Türkmeneli Vakfı olarak Türkmen eğitimine her zaman en iyi ve en büyük desteği vermeye hazırız.

Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere herhangi bir yardım yapıyor mu?

Türkmeneli Vakfı yoksul ailelerin çocuklarının eğitimi için belli bir miktar maaş bağlamıştır. Eğitimleri süresince bu aileler tahsis edilen maaşı alabiliyorlar. Kerkük'te 200'e yakın öğrenci bu uygulamadan yararlanıyor.

Öğretmenlerin maaşı nasıl ödeniyor, maaşlarının ödenmesi ile ilgili herhangi bir sıkıntı var mı?

Öğretmenlerimiz bizzat Eğitim Bakanlığı tarafından atanmışlardır. Irak'ta normal bir öğretmen nasıl maaş alıyorsa bizim öğretmenlerimiz de o şekilde maaşlarını alıyorlar. Bu konuda hiçbir sıkıntıları yoktur. Ancak bizim bir de sözleşmeli öğretmenlerimiz bulunmaktadır. Kadro yetmediği için yaklaşık 200 civarında sözleşmeli öğret-

menimiz vardır. Bu öğretmenlerimize Türkmeneli Vakfı maaş bağlamıştır.

Irak'ta son zamanlarda yaşanan gelişmeler nelerdir? IŞİD tehdidinden sonra Kerkük'teki son durum nasıl?

IŞİD Kerkük'te günlük hayatı çok etkiledi. IŞİD militanları Kerkük'ün etrafındaki birçok yerde bulunmakta. Kerkük'ün etrafının yaklaşık yüzde 40'ı IŞİD'in elindedir. Kerkük'ün içerisine IŞİD güçleri girmemiştir; fakat Kerkük'ün içerisinde patlamalar halen her gün devam etmektedir. Türkmen köylerinden Beşir IŞİD'in elindedir. Temennimiz hükümetin bir an önce kendi gücünü toparlaması, herkesin kendi görevini yerine getirmesi ve Kerkük'te hala devam eden patlamaları önlemek için ciddi çalışmaların başlamasıdır. Bizim en büyük sıkıntımız Irak'ta devlet gücü yerine parti gücünün olmasıdır. Bu noktada da siyasi anlamda anlaşmalar olmadığı zaman anlaşmazlıklar, sıkıntılar ortaya çıkıyor. Yeni kurulacak hükümetin ciddi bir şekilde çalışmasını, İçişleri Bakanlığı ya da Savunma Bakanlığına getirecekleri kişilerin Irak'taki bütün vatandaşlara eşit yaklaşımda bulunmalarını ve bu şekilde davranacak kişilerden seçmelerini istemekteyiz. Bu kurumların Türkmen, Arap, Şii

Irak'ın siyasi partileri, hükümet ve Kürt Bölgesindeki hükümetin aralarında anlaşma olduğu müddetçe Kerkük'e IŞİD giremez.

Çok net ve açık bir şekilde söylüyorum Türkmenlerin yanında sadece Türkiye var.

veya Kürt fark etmeksizin herkesi koruyup, savunmasını temenni etmekteyiz. Kerkük'te her an her şey olabilir. Yarın ne olacağını tahmin edemiyoruz. Çünkü gündem çok hızlı değişiyor. Her gün farklı bir gelişme yaşanıyor. Ama yine de umudumuzu kaybetmemeye çalışıyoruz.

Sizce IŞİD Kerkük'ün içine girebilir mi?

Bence işler siyasi anlaşmalara kalıyor. Irak'ın siyasi partileri, hükümet ve Kürt Bölgesindeki hükümetin aralarında anlaşma olduğu müddetçe Kerkük'e IŞİD giremez. Fakat aralarında anlaşma olmazsa IŞİD çok kolay bir şekilde Kerkük'e girebilir. Çünkü Kerkük'ün çevresinin yüzde 40'ı IŞİD'in elinde ve bu durum devam ettiği müddetçe bu oran artabilir.

IŞİD tehdidi bu kadar yakınımızdayken ya da ciddi bir tehdit durumunda Türkmenler kendilerini nasıl koruyacaklar?

Şunu herkes çok iyi biliyor ki Türkmenlerin güçlü bir silahlı gücü yok ve bunun için bir hazırlığı da yoktur. Çünkü bize bu konuda devletin hiçbir desteği olmadı. Temennimiz odur ki Irak hükümeti iyi bir ordu kursun ve Irak'taki bütün vatandaşları etnik ve mezhepsel fark gözetmeden korusun. Böyle olsun ki

Türkmenler de zor durumda kalmassın. Eğer bu tarz bir durum olmazsa Türkmenler de son çare olarak silahlı bir güç oluşturup, Türkmen vatandaşlarını korur ve kimseye de ezdirmez.

Çok sayıda Türkmen IŞİD tehdidi yüzünden şehirlerini, evlerini terk etmek zorunda kaldı. Bu yüzden de birçok Türkmen'in yardıma ihtiyacı var. Yardım kampanyaları nasıl gidiyor? Göç eden Türkmenlerin durumu nasıl?

Maalesef göç eden Türkmenlerin durumu çok kötü. Ben ve Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı Irak Temsilcisi Talat Zülal beyle birlikte Erbil'deki göçmen aileleri ziyaret ettik ve bu ailelerin durumlarını kendi gözlerimizle gördük. Gerçekten yaşam koşulları çok kötü, sağlık durumları ve koşulları iyi değil. Göç eden ailelerin maddi anlamda da durumları iyi değil. Bir an önce Türkiye'nin sınırları içinde bu aileler için kamp kurulmasıdır. Çünkü Irak'ta yaşananlar bir gün ya da iki gün ile çözülecek gibi değil. Kuzey bölgelerinde olanların durumları da hiç iyi değil. Gıda yardımı meselesine de gelince; bu yardımlar disiplinli bir şekilde gelmiyor. İhtiyaç sahiplerine tam anlamıyla ulaştırılmıyor. Bu yardımların dağıtılması için bir komisyonun

kurulması ve kurulan komisyonun da sadece bu işle ilgilenmesi gerekir. Örneğin göçmen ailelerle ilgili sadece bir komisyonun kurulması lazım ve kurulan bu komisyon da sadece bu ailelerin sıkıntıları, ihtiyaçları ile ilgilenmeli ve başka hiçbir işle ilgilenmemeli. En çok korktuğum nokta IŞİD'in Kerkük'ü, Beşir'i alması değil beni Türkmenleri bölmeye çalışan insanların olması korkutmaktadır. Biz her zaman gençlerimizle, Türkmen halkıyla yapmış olduğumuz görüşmelerde ya da yapmış olduğumuz toplantılarda kendilerinden bu tarz oyunlara fırsat vermemelerini istemekteyiz. Türkmenlerin birbirlerine kenetlenmesini istemekteyiz. Bizler bunun mücadelesini vermekteyiz. Çünkü mesele var olma meselesidir. Türkmenleri zayıf düşürme meselesidir. Umarım bizler, bu tarz insanlara bu fırsatı vermeyeceğiz.

Türkiye'nin Türkmenlere yaptığı yardımlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Çok net ve açık bir şekilde söylüyorum Türkmenlerin yanında sadece Türkiye var. Bu yüzden de biz Türkmenler bütün sıkıntılarımızı Türkiye'ye söylüyor, çözümünü de Türkiye'den bekliyoruz. Biz Türkmenlere ne İran, ne Suudi Arabistan, ne Kuveyt ne de başka ülkeler yardım edi-

yor, sıkıntılarımızı dinliyor ya da sıkıntılarımıza yer veriyorlar. Bize bu zamanda da yardımcı olan Türkiye'den isteğimiz bu sıkıntılı zamanlarımızda bize daha fazla yardımcı olsun. Çünkü sıkıntılarımız ciddi çok fazla. İnaniyoruz ki bize bu hususta da Türkiye çok yardımcı olacak.

Türkiye'den beklentileriniz nelerdir?

Tabi ki Türkiye Devleti bugün uluslararası camiada çok ciddi bir rol oynayan devlettir. Bizler yaşadığımız sıkıntıların sadece Türkiye'de değil uluslararası camiada da yankı bulmasını temenni ediyoruz. İşte bu noktada, Türkiye'nin sıkıntılarımızın dünya kamuoyuna duyurulmasında bizlere yardımcı olmasını istiyoruz. Bugün tahminen farklı farklı bölgelerde 1 milyon göçmen var. Bu insanların karşı karşıya kaldığı bir sürü problem var. Bu yüzden bu Türkmenlerin durumunu yalnızca Türk kamuoyu ya da Türk basını değil dünya kamuoyu ve basını da bilsin, dillendirsin. Bu noktada bizler Türkiye'den sesimiz olmasını istiyoruz.

Birçok Türkmen önde geleni Türkmenlere güvenli bölge oluşturulması için BM'ye çağırıda bulundu, hatta bu konuyla ilgili taleplerini bizzat BM tem-

Bizim en büyük sıkıntımız Irak'ta devlet gücü yerine parti gücünün olmasıdır. Bu noktada da siyasi anlamda anlaşmalar olmadığı zaman anlaşmazlıklar, sıkıntılar ortaya çıkıyor.

Türkmen halkının güvenliği için güvenli bölgenin oluşturulması gerekmektedir. Umuyorum ki BM Türkmenlerin bu isteğine kulak verecektir.

silcilerine ilettili. Bu konu hakkında neler düşünöyorsunuz?

Türkmenlerin şu son zamanlarda maruz kaldıkları durumları göz önüne alırsak güvenli bölgeye gerçekten ihtiyaç vardır. Bu hususu tekrar ediyorum Türkmenleri savunacak bir kuvvet yoktur. Kürtleri savunacak bir peşmerge gücü vardır. Şiileri savunacak Bedir güçleri, Sadır grubu vardır. Sünnileri de savunacak güçler vardır. Ama Türkmenlerin böyle bir gücü yok. Bu yüzden de Türkmen halkının güvenliği için güvenli bölgenin oluşturulması gerekmektedir. Umuyorum ki BM Türkmenlerin bu isteğine kulak verecektir. Türkiye'nin de bize bu konuda destek vermesini istiyoruz. Bu vesileyle de Türkmenlerin emniyetlerini bir nebze bile olsa sağlarız. Irak zor bir dönemden geçmektedir. Bu dönemi atlatana kadar da BM'nin güvenli bölge konusunda bize yardımcı olmasını istiyoruz ki Türkmen halkı bu dönemi daha emniyetli bir şekilde atlatsın.

IŞİD'in Irak'ta kalıcı olacağını düşünöyorsunuz?

Ben IŞİD'in kalıcı olacağına ihtimal vermiyorum ve 1 yıl içinde tamamıyla Irak'tan çekileceklerine inanıyorum.

leceklerine inanıyorum.

Son olarak, Cumhurbaşkanı Fuad Masum hükümeti kurma görevini Haydar El-Abadi'ye verdi. Bu gelişmeler hakkında neler düşünöyorsunuz? El-Abadi'ye karşı Türkmenlerin bakış açısı nedir?

Maliki'nin gideceğini çok önceden tahmin ediyorduk. Çünkü Maliki kendi partisinde bile istemeyen adam durumuna geldi. Halk da kendisini istemiyordu. Kısacası kimse Maliki'yi tekrardan başbakan olarak istemiyordu. El-Abadi daha önce Allavi hükümetinde bakanlık görevi almıştı. Abadi öyle düşünüyorum ki Maliki'nin hatalarına düşmeyecek. Çünkü Maliki'nin hatalarını gördü ve ona göre hareket edecektir. Parlamentodaki milletvekillerimiz kendisiyle görüşmeler yaptı. Kuracağı yeni hükümette eski hatalara düşmek için Türkmen milletvekillerini dinlemesi lazım. Abadi için bu süreç iyi bir sınavdır. Türkmen milleti Irak'ta üçüncü önemli unsurdur. Kendisi de birkaç yerde bunu dile getirmiş. Temennimiz Abadi'nin bu kabinede Türkmenlere iyi bir görev vermesidir. Abadi ile yeni bir sayfa açılacak. Yeni bir Irak, yeni bir hükümet, yeni bir dev-

let olacak ve Türkmenler de yeni bir sınavın içinde olacak. Bizler de eski hatalardan ders alarak hareket edeceğiz. Bugün bütün dünya şunu söylüyor; Irak'ta herkese yer verecek, her kesimi kapsayacak bir hükümet kurulsun. Bakalım bu hususları dinleyecekler mi yoksa dinlemeyecekler mi bunu göreceğiz. Bugün Irak'ta beni çok üzen bir durum var. Irak'ta Sünni, Şii, Kürt baskınlığı mevcut. Biz bunu kabul etmiyoruz. Biz Irak'ta her kesimin hakkının verilmesini, her kesime eşit davranılmasını savunuyoruz. Biz Türkmenler kimenin hakkını istememekteyiz.

Bize bizim olan haklar verilsin yeterlidir. Her zaman öz hakkımızı istiyoruz ve bunu istemeye de devam edeceğiz.

Söyleşi için çok teşekkür ederiz.

Bu fırsatı bize verdiği için ben de teşekkür ederim. ORSAM'ın vesilesiyle de Türkmen sıkıntılarını kamuoyuna aktaracağız.

Bu söyleşi ORSAM Araştırma Asistanı Firuze Yağmur Gökler tarafından Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesine gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr